

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatárs:
CSENGEY GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:
a „Zemplén“ nyomdája.

Részletek Gusztáv Adolf életéből.

Épen ma háromszáz esztendeje látott napvilágot Gusztáv Adolf, a svédok dicső királya s a protestantizmusnak haláláig hív bajnoka és megmentője. A történelemnek ezt a kimagasló alakját az államférfiak a legnagyobb államférfiak és legnagyobb uralkodók közé sorozzák; a katonák a legjobb katonák és legdiesőbb hadvezérek egyikének tartják, — mi pedig protestáns keresztyének büszkén kiáltjuk ki őt a história egyik legbuzgóbb *protestáns* emberének. Valóban az Istennek legszebb ajándékai, a legdiszesebb tájajdonságok, a legszebb jellemvonások egyesülnek benne s ha szabad most ő róla ama gyönyörűséges pogány pantheonnak a homeros-féle hőskölteményeknek valamelyik nagy alakjára vissza szállanom, de csak egy futó pillanatra: legszívesebben hasonlítom össze Trója legdiesőbb fiával legnagyobb hősével, Hektorral.

Legszebb vonás az ő képén is az, hogy a testi erő és vitézség, a számító ész és szellemi nagyság emberében sohasem szorul háttérbe, sohasem homályosodik el, sőt egyenlő fényvel tündököl a gyöngéd szív és tiszta lélek embe. A harcmezőt nem dicsőségvágyból keresi; nem azért tervez, tépelődik és aggodik, hogy ragyogó fényt csiszoljon nevének, hanem hazája és egyháza iránt melegen érző szív. az emberiség jóvoltáért hevülő lelke *őszinte vágyától*. A nagysággal oly gyakran együtt járó hű gőgnek még csak egy kis pontocskája sem található tiszta jellemén, magánéletében is az emberekkel való nyájás bánásmód s mint uralkodónak alattvalói iránt tanusított szelid leereszkedése teszik őt igaz szeretettel tisztelt alakká.

Hagyjuk most az ő nagy célokért folytatott küzdelmeit: diesőséges országlását csodás hadviselését, pillantsunk be egy kissé magánéletébe s a vallásszabadság hősénekk ünneplése idején gyönyörködünk, szemlélődünk vonzó

egyéniségében ama tiszta jellemű, rokonszenves, nagy férfunak!

Életrajzírónak feljegyzése szerint, mint gyermek egészséges, erős testalkatu, rendkívül fogékony szellemű volt. Eleitől fogva legnagyobb öröme és büszkesége volt szüleinek: IX. Károlynak és Holsteini Krisztinának, kiknek rajta kívül még egy Fülöp Károly nevű fiok is maradt. Anyira a bálványozásig szerették a kis Gusztáv Adolfot, hogy nélküle egy lépést sem tettek sehova s ha utra keltek, magukkal vitték a kis kedvencet még a leghidegebb téli időben is. Jeles nevelőinek vezetése alatt bámulatra méltó haladást mutatott a tudományokban és ismeretekben. Különösen az idegen nyelvek elsajátítására mutatott rendkívül nagy hajlandóságot úgy anyira, hogy anyanyelvén, a svéd nyelven kívül egész folyékonyan beszélt görögül, latinul, németül, franciául, olaszul; értette az angol, spanyol nyelvet, nagyobb korában pedig megtanulta a lengyel és az orosz is. — Az ő görög irodalom termékeit eredeti nyelven olvasta és tanulmányozta. Legkedvencebb írói voltak az ő klasszikusok közül Xenophon és Seneca, az újabbak közül pedig legjobban szerette Grotius Hugot, kinek egyik műve *„A béke és hadijogról“* című valóságos bibliája és imádságos könyve volt és mint *hazánk Nagy Sándor* Homeros, még hadjárataiban is magával hordozta és olvasgatta. — Később a történelmi tudományok felé vonzódott s ezek közt különösen a hadtörténeti munkákat tanulmányozta rendkívül nagy előszeretettel. — Egyik történetírója szerint óráig elhallgatta a Hollandiából hazatért svéd tiszteket, kik orániai Möricz csatáiról, hőstetteiről beszéltek. — Atyja korán felismervén gyermeke kiváló tehetségeit, nagyra hivatottságát, már jó előre gondoskodott a leendő uralkodó és hadvezér kiképzetéséről is. Alig tíz éves korában eljáratta az államtanács gyűléseibe, amelyeken élénk észjárása és figyelme által annyi gyakorlati ismeretre tett

szert, hogy atyja pár év múlva reá merete bizni egy némely könnyebb országos ügynek az elintézését is; 16 éves korában pedig már valóságos érett férfiuvá fejlődött, atyjának buzgó hűségese és ügyes segítőtársa volt. — Ennek a kiválóan gondos és kitünő nevelésnek föjlemvonása, ami az egészet mintegy áthatotta, a vallásosság volt s hogy Gusztáv Adolf olyan buzgó hűve és rendületlen bajnoka lett a vallásszabadságnak, — azt a protestantizmus egyenesen az ő fenkölt vallásos lelkületű atyjának, IX. Károlynak köszönheti. Feljegyzett a történelem egy fiához sajátkezűleg irt intését: *„Mindenekelőtt féld az Istent, tiszteld atyádat és anyádat, mutass rokonaid iránt szíves hajlamot, szeresd atyádnak hű szolgálát, jutalmazd őket illendően, légy kegyelmes alattvalóidhoz, büntesd a rosztat, becsüld a jót . . . örködj a törvények felett tekintet nélkül a személyekre.“* Hogy ezek a buzditó szavak megtermették a maguk jó gyümölcseiket az ifju szívében, — meglátszik lépten-nyomon rövid, de tettekben dus életének egész folyásán. — Mint családjának többi tagjai, úgy ő is igen nagy kedvvel foglalkozott theologiai kérdésekkel is, alaposan ismerte egyháza tanait, lelkesült azokért, de a máshtűek irányában mindig példás türelmet tanusított.

A háborúval korán megismerkedett. Alig volt 17 éves, mikor a svédeknek a dánokkal 1611-ben kitért háborújában részt vett. És pedig tevékeny részt! Ebben a háboruban foglalták el a svédok *Öland* szigetét a dánoktól, amely alkalommal a gyermek ifju vezérlete alatt rombolták le a *Shonen* tartományban emelt *Krisztianopol* erősséget. Már ekkor megnyerte a hadsereg bizalmát bátorságával, ügyességével, férfias higgadságával és vállalkozási szellemével. E háborújából hazatérve, atyját halva találta még ez év végén minden gyámkormány nélkül, mint Svédország királya lépett ősei trónjára 17 éves korában.

Gusztáv Adolf jellemében egyik legszebb

AZ „ŐRÁLLÓ“ TÁRCÁJA.

Gusztáv Adolf emlékezete.

Jelige: *»Cum Deo et votricibus armis.«*
(G. A. Jelszava.)

Zendülj meg lantom égi szent erővel!
Imába, dalba folyjon együvé
Minden hang e népek énekével,
S fel. szárnyat öltve szálljon ég felé!
Dicsének hangja keljen minden ajkról,
Olvadjon össze hymnus, dal, zene,
Hogy égi lángra gyuljon lelke attól
Te hivednek népek Istene!

Hol trónusánál a világ Urának
Dicső vénnek szent serge fog helyet;
Hol égbe röpönt szellemek találnak
Örök hazát a csillagok felett:
Ezer sohajra néz le ott ma épen
Egy szellemarc s tekint a földre szét
Ragyogni látva milliók szívében
Az ősi hitnek szent *»örök tüzét.«*

Dicsőült szellem, Ég lakója! hozzád
Emelkedék oltárunk füstje ma,
S nagy Istenünk nevére zeng zsolozsmát
A hit, remény, szeretet temploma;

S a melyen égi fénye egy sugara
A nagy kebelbe egy szikrát adott:
Gusztáv Adolf emléke oszlopára
Bevessük újra most — a nagy napot.

De hát miért, hogy e névnek varázsa
Szívünkbe minden vért pezsgésbe hoz?
Mi vagy nekünk svédok dicső királya,
Hogy im te rólad zeng a lant, koboz?
Egy *hős*, ki égi szóra lelkesedve,
Hitünk s jogunkért mindent áldozál
S előtte a kitaró küzdelemben
Kérdésbe nem jött élet és halál.

Sötét világnak éji réme kelt fel,
Száz ördögöt, halált nyakunkra vitt,
S rohant az elvult, dühödtt seregrel
Letörni lelkünk égi szárnyait;
Igaz hitünkért csapkodott fejünkre
Az elnyomás szeges, vad ostora,
S te sikra szállva rontál ellenünkre
Vallásszabadság hős apostola!

Megújodott hitünknek bölcséjében
Az árva gyermek jajja felsikolt,
S te tenházadra szállt *»szők tüzében«*
Szívedhez kapva halold a sikolyt.
A hang után figyelve törzs előre,
Pokol-csatákon, ádáz harcra át
— Szent esküvessel, Istened nevére —
Megvédni ősid drága birtokát.

Pogány zsvaj, bérenc had vijjogása,
Már, már rivallt az áldozat torán;
Mikor, mint égi tűznek villanása:
Feltűnt Gusztáv Adolf a szirt fokán.
És zászlóján az Urnak szent nevével
Nyomult előre, — élni, halni kész.
És küzde bátran, százezer veszélyvel
A szent ügyért a hős, a nagy vitéz.

Kik álltak ott, merőn az égbe nézve,
A csüggedők az ásott sir körül,
S a *»harmadik jaj«* felsíró jelére
Remegve vártak — a felhők mögöl:
Figyult szemekkel, új erőre kelve
Látták az Ég választott emberét,
Ki rácsapott a tomboló seregbe
S *»az Ur szelével«* szórta szertesztét.

Az éj ködéből szép hajnal sugára:
Szabad hitéltünk napja felragyog
S a földieknek elcsitult zajára
Az angyaltábor égi dalba fog;
A győzelem miéhk, hozsánna érte
Ki áldozatra adta életét:
Aldás, dicsőség szálljon nagy nevére
Ki hős halállal halt meg a hitért,

Az eszme győzött!.. ezt nem ölheté meg
Fejünkre omló zúgó tengerár,
Az eszme él, bár dija életének
A Golgotán egy *»nagyszerű halál.«*

és legtisztelre méltóbb vonás a szülei tisztel és szeretet vonása. — Anyja iránt mindig a jó és engedelmes fiu magaviseletét tanusította, dacára annak az még fiával szemben is gyakran kis lelkünek, szükkeblünek mutatta magát. — Megtörtént ugyanis, hogy az ifju király szorult anyagi helyzetében egyszer másszor anyjához fordult segélyért, de kölcsönt csak is 10—12 százalékos kamatra kapott tőle. Ez és más hasonló körülmény sem volt azonban képes kiirtani szivéből az őszinte, tisztai kegyeletet. — Ezt a kegyeletet egy izben igen erős próbára tette szivében első szerelmének fellobbanása, de nem bírhatott vele, mert az ifju király nagy önmegtagadással bár, de mégis elnyomta ezt a szenvedélyt, csak hogy anyjával ellenkezésbe ne kerüljön. Mindenesetre érdekes lesz részletesebben is megemlékezni erről az esetről.

Brahe Magnas gróf neje, **Brita** benső barátságban állott **Krisztina** királynővel, **Gusztáv Adolf** édes anyjával. A grófnőnek volt egy **Ebba** nevű leánykája, kit anyja, halálos ágyán királyi barátnője gondjaiba ajánlott, **Krisztina** királynő csakugyan magához fogadta a kisleányt s a haldoklónak tett ígéréthez hiven a leggondosabb nevelésben részesítette, mintha csak saját gyermeke lett volna. — A bájos hajadonna fejlődött **Ebba** iránt az ifju **Gusztáv Adolf** korai ismeretségtől kezdve mindvégig igen nagy rokonszenvvel viseltetett, a mely rokonszenv végre is mély szerelemmé fejlődött. — Az anyakirálynő, mihelyt e viszonyról tudomást vett, minden módon azon volt, hogy a szerető sziveket eltávolítsa egymástól, mert az ő terveit és szándékát igen meghiúsította volna, ha **Svédhon** királya egy egyszerű gróf kisasszonyt emel maga mellé a trónra. **Gusztáv Adolf** szerelme azonban, — anyjának e viszony felbontását célzó minden törekvése dacára — a helyett, hogy csillapult volna, mindinkább erősödött. A harc zajában is mindig előtte lebegett bájos kedvesének képe, onnan is gyakorta felkereste őt leveleivel, melyeknek mindenike gyöngéd nyilatkozatok — és szerelmi vallomásokból áll, kapcsolatban annak a reménynek a kifejezésével, hogy majd csak átfogják küzdeni a szerelmök elé gördített akadályokat s végre is egyesülni fognak egymással. — 1615-ben egész nyíltan megkérte **Ebbát Brahe** gróftól, **Krisztina** királynő azonban huzta halasztotta beleegyezési nyilatkozatát, azt adván okul, hogy nagyon fiatal még a király a násülésre, — voltaképen pedig azon munkálkodott, hogy ezt a tervbe vett házasságot minden módon megakadályozza. A maga részére nyerte meg **Oxenstierna Axel** kancellárt, s ennek és az udvar más főrangú hűveinek segítségével, annak a hangsúlyozásával, hogy egy jó uralkodónak házasságánál is figyelembe kell tartania az ország érdekeit — végre is sikerült lebeszélni szándékáról a királyt, a ki fájdalommal mondott le szive szerettéről és sokáig hallani sem akart a házasságról. — Idővel aztán megvigasztalódott — ő is a szép **Ebba** is, a ki a *hős de la Gardie* tábornokhoz ment nőül, **Gusztáv Adolf** pedig a szép **Cabelian Margit** ragyogó szemciben keresett és talált vigasztalást.

Halál nyomán új élet sarja éled,
A siri hant öröklét záloga,
Örökkön él, miért kihulla véred —
Krisztus vitéze, hősi bajnoka!

Csodálva láttak kelni a világban
S lefutni Észak fényes csillagát.
Minek nyomán a felhasadt sugárban
Az égi béke hön mosolyga át.
Ragyogj te tiszta fény reánk a földre!
Szemünk ma is csodálva néz feléd,
Ki besugárzod — új életre költve —
A hitszabadság áldó szellemét.

Isten! ki ezredévek porszeméből
Alkottad össze nagy világodat,
De újra porba hull lehelledtől,
Ha kell a Napkelet s a Napnyugat.
A szikra, mit ledobsz a föld porába,
Ha lángra gyul, örökre fenn ragyog,
Ha jó is ég s föld összeroppanása!
E szellem él, — örökre élni fog!

Rohoska József.

Öt év mulva sikerült csak rávenni a királyt közvetlen környezetének, különösen pedig anyjának, hogy násüljön meg. Belátva, hogy az uralkodónak még a szive sem szabad, végre is rálett arra, a mi politikai okokból is legcélszerűbbnek látszott, — hogy a brandenburgi választó fejedelem udvarában tegyen kísérletet házasság céljából. **Mária Eleonora** szépségéről csodás dolgokat beszéltek s hogy személyesen győződjék meg a valóról, **Gusztáv Adolf**, kancellárja és egy néhány közelebb álló híve kíséretében **Berlinbe** ment, hogy saját szemével láthassa meg a sokat magasztalt fejedelmi leányt. A berlini látogatás döntött. A mint onnan vissza érkezett **Stockholmba**, azonnal megkezdte az intézkedéseket követi utján a lépések megtételére. Azonban sok akadály késleltette a dolog megvalósulását s végre is **Gusztáv Adolf** arra határozta magát, hogy a legegyszerűbb és legrövidebb uton módon oldja meg a kérdést. 1620 április havában ismét megjelent **Berlinben**. A mint a történelem feljegyezte egy szombat este érkezett meg s mivel a városban épen átvonuló skót zsoldosok egyik tisztjének vélték, több vendéglőből elutasították. Végre nagy nehezen mégis kapott szállást s azonnal tudatta a fejedelemmel látogatási szándékát. Ez meghívta a másnap reggeli istentiszteletre a vártemplomba, **Gusztáv A.** a kitézőt órában ott volt a templomban s kimagasló férfias alakjával magára vonta az egész közönség figyelmét. Az istentisztelet végeztével a fejedelemmel lakosztályába vezették a ritka vendéget, hol a kölcsönös nyilatkozatok után az ifju pár eljegyzése az anyának áldása mellett megtörtént. — Ezután **Gusztáv A.** haza sietett, hogy megtegye az intézkedéseket a leendő királynének minél fényesebb fogadtatására. Nagyszámu ünnepi díszbe öltözött hajó kíséretében, 1620 okt. 7-én érkezett meg **Mária Eleonora Svédhon** partjára, itt várta őt vőlegénye, ki mindent megtett arra nézve, hogy menyasszonya az új hazában kedves otthonra találjon. Nov. 27-én vonult be **Stockholmba**, ugyancsak az nap történt meg az esküvő, 28-án pedig az ünnepélyes megkoronázás. Ez a házasság igen boldog volt! Az ifju királyné annyira szerette férjét, hogy mellőle alig távozott el s mikor azt uralkodói s vezéri kötelességei a harctérre szelítették és nejtől elbucsuzott, a válás fájdalmait alig birta kiheverni s többször sulyosan megbetegedett; **Gusztáv Adolf** is jó és hűséges, szerető hitves volt, de feleségének a politikába semmi befolyást sem engedett.

A családi élet örömeit azonban nem élvezhette háborítatlanul a nagy király; alig volt otthon, ugyszólván minden idejét a háboru vette igénybe. Házasi életének első éveiben a lengyel háboru tartotta őt távol a kedves otthonától. Mikor ebből a háboruból győztesen hazatért, egy igen kedves családi öröm várta. Neje ugyanis egy egészséges leánygyermekkel ajándékozta őt meg. Leírhatatlan öröm kitéréssel ragadta karjai közé gyermekét s általában minden lépését jellemző vallásos érzéssel eltelve adott hálát az égnek s így kiáltott fel: „Adjunk hálát az Istennek! Én hiszem, hogy e leány is oly kedves lesz nekem, mint egy fiu és kérem az Istent, kinek az ajándéka, hogy tartsa is meg őt számomra. (**)

*) Gyurácz i. m. 77. l.

Rohodi József.

(Folytatás és vége köv.)

*) Gyurácz F. **Gusztáv A.** Svéd kir. élete 54. l. Geljer III. K. 110 l. után.

EGYHÁZI ÉLET.

Az új dunáninneni kerület.

„**Baltik, püspök a dunáninneni kerületben.** E címen a tót nemzetieskedő irányt szolgáló egyházi lap, a „**Cirkevné Listy**“ a következőket írja: „Most, hogy a dunáninneni kerület elveszté a turóci, árvai s idővel a lipói egyházmegyéket s kapja helyettük **Nógrád, Hont, Bars és Komáromot, Baltik** egy 162 egyházat számláló kerület püspökévé lesz. Ezen egyházból a **Baltik** győzelmével végződő püspök-választásnál 51, illetőleg **Liptóval** 67 vett részt; a nagy többség, vagyis 111, illetőleg leszámítva még **Liptót, 95** egyház őt egyáltalán nem választotta, mert nem tartozott a kerületbe; en-

nek a nagy többségnek tehát **Baltik** egyszerűen kinevezett, ráoktroyált püspöke. Hogy ez ellenkezik egyházunk egész szervezetének szellemével, sőt a zsinati törvényvel is, mely szerint az egyházban minden hatalom a gyülekeztől ered, világos dolog. Az egyháztól a püspök-választás joga el nem vehető. Választás nélkül semmiféle hivatalnok az egyházakra nem kényszeríthető. És bizony lelkiismeretbe vágó dolog az, megmaradni püspöknek, mikor a nagy többség nem választott, s különösen akkor, mikor, mint a jelen esetben, a választásnál részt vett 51 egyház közül is **Baltikra** mindössze 33 szavazott. (Az arány tehát ez: 113 egyház (**Liptó** nélkül) vagy egyáltalán nem, vagy pedig másra, nem **Baltikra** szavazott, reá csak 33.) És **Baltik** ezeknek az egyházaknak a bizalmát is elvesztette teljesen, mit a gyűléseken nem egyszer ki is fejeztek. Mily jogos és törvényes alapon lehet **Baltik** új választás nélkül püspök a d. i. kerületben? Bizonyára ezt a jogtalanságot akarta megelőzni **Zelenka** püspök, midőn az egyetemes bizottságban (f. é. ápril havában) azt indítványozta, hogy a már újból választott egyet. felügyelőn kívül a változott viszonyok folytán valamennyi méltóság új választásnak vessék alá. **Zelenka** püspök kijelentette akkor, hogy ezen indítványt az egyetemes gyűlésre és a zsinatra is felviszi. Nem tette. Miért? Ki tudná közölni annak az uri politikának menetét és célját?!

Eddig a **Cirkevné Listy** cikke, mely első sorban azért érdekes, mivel leplezetlen rosszakaratot áru el **Baltik** püspök iránt ép azon részről, a mely annak idején az ő püspökké választását támogatta. De érdekes e cikk tárgyánál fogva is. Mert a felett ugyan (a zsinat és az egyet. gyűlés után) késő vitatkozni, ha vajjon jogosan lehet-e püspöke **B.** oly kerületnek, melynek tulnyomó többsége választásában részt nem vehetett; de hogy e kérdés felvethető az ildomosság szempontjából, a bizonyos. És e szempontból az evang. egyház hazafias része, különösen az érdekelt egyházmegyékben, szintén tárgyalja e kérdést s az általános vélemény az, hogy az ildomosság feltétlenül azt parancsolja, hogy **Baltik** püspök új választásnak vesse magát alá. Sőt nemcsak az ildomosság, de a helyes politika is kell, hogy azt diktálja **Baltiknak**, hogy ezt tegye. De épen azért nem is kételkedik abban senki, hogy meg is fogja tenni. S ha megteszi, ha a bizalmi kérdést lemondás alakjában felveti, úgy (s ez is általános nézet a hazafias párton) megtörténik majd az, hogy az új választásnál mindazok reá fognak szavazni, a kik első választásánál ellene voltak, s csak az őt első izben választó nemzetieskedő egyházak kisebbsége nem fogna újból reá szavazni. (Nógrádi.)

LAPSZEMLE.

A Protestans Egyházi és Iskolai

Lap ban (471.) „**Róma legújabb egyesítési kísérlete**“ c. alatt dr. **Szlaich Máttyás** ismerteti a pápa legújabb encyklikáját, amelyben a hit egységére apellálva, saját pástortortja alá szeretne a gör. keleti és protestans keresztényeket terelni. „**Az orsz. rel. lelkeszi gyámintézet realis oldala**“ c. alatt **Pokoly József** felel **Novák Lajosnak**; „**Jobban értsük meg egymást**“ c. alatt pedig **Nagg Imre** veszi fel a **Szabó Aladár** által odadobott keztyüt. A tárcarovatban folytatva van „**Az asszony hivatása**“ c. igen érdekes és sok tekintetben megszivlelendő cikk. A könyvismertetés rovatban **Várad F.** ismerteti **Kováts Gyula** röpiratát, amelynek címe: „**Az utolsó két egyházpolitikai törvényjavaslat.**“ A bíráló véleménye nagyon kedvező. A belföldi rovatban adva van „**A dunamelléki egyházmegyék az országos lelkeszi gyámintézetről**“ c. alatt a nevezett egyházmegyék fontosabb véleményei. Ismertetve van a török-szentmiklósi ref. szeretet-egyesület. Dunamelléki pedig tudósítást közöl „**A reform. konventjéről.**“ A külföldön egy pár érdekes adatot tartalmaz az egyházi élet köréből. Az irodalom rovatban könyvismertetések s előfizetési felhívások olvashatók. A különfélekben több érdekes egyházi esemény van felemlítve.

A „Protestans Közlöny”-ben (47.) **Horváth István**; „**Megnyilatkozás**“ c. alatt arról a föltételről ír, hogy a papi értekezleten az emancipáció utáni vágyakodás nyilatkozott meg. **Kerekes Endre** vallástánár „**A vallás-tanítás**

ügyben történt mozgalmak-ról értesít, ami bizony nagyon érdekes dolog, mert naponként égetőbbé lesz a vallás-tanítás a középiskolákban. »A baj és lehető orvoslása« c. cikk folytatva van. Adván ez uttal a jelzett bajok orvoslási módjainak egy részét. Olvasunk még itt tudósítást az igazgató tanács üléséről; a tárcarovatban »Képek a parókhíaról« c. alatt jó ízű visszaemlékezést a vásárhelyi értekezletre. Különfélék s hivatalos rész a lap záradéka.

A „Debreceni Protestans Lap“-ban (47) Gulyás Lajos közli »Polgári házasság«-ról c. alatt a franciaországi ref. egyházban, a házasságra adni szokott egyházi áldást. »Viribus Unitis« c. alatt dr. Bacsoni Lajos polemizál Czinke István hasonló c. cikkével, s a sárospataki jogakadémia feláldozását hangsúlyozva az egyetemes érdeket. A tárcában folytatva van az ismert tanulmány s itt van közölve Balogh Ferencnek egy beszéde, melyet az énekhar által rendezett Vajdai és Dobozi emlék-ünnepélyen mondott. A tanügyi rovatban: Nádudvari L. a néptanítók helyzetéről ír. A közéletünk rovatban Veress Imre »Új gondolat az országos ev. ref. lelkesi özvegy árva gyámintézetre vonatkozólag« c. cikkében azt ajánlja, hogy özvegy-árva-menházakat állítsunk fel s ennek az eszmének a keresztül vitelére módokat is ajánl. Az irodalom rovatban könyvismertetések s a különfélékben több érdekes olvasható.

A „Sárospataki Lapok“ (48.) »A katolikus néppárt« szervezkedésekor c. vezércikkében a székesfehérvári katolikus nagygyűlésről ír. Igazságos kritikája és az ultramontanizmus harcveronalba állásáról ad tudósítást. Az iskolai rovatban: Dr. Tüdös befejezi ismert cikkét. A tárcában folytatva van Katona György: »A protestans templom építészetről« szóló tanulmánya, amely ez alkalommal esztetikai szempontból bírálja a keresztény templom építészeti stílt. A közéletünkben Mitrovics Gyula ad kimerítő tudósítást az »Ev. ref. konvent« c. alatt, annak tárgyalásairól. Az irodalom rovatban könyvismertetés és néhány irodalmi hír olvasható. A vegyes közleményekben megemlékezik az elhalt Kirila György theologusról, székes-fehérvári nagygyűlésről s a Magyar Allam egy dehonestaó híréről.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

Gróf Lesseps Ferdinánd, a suezai csatorna megteremtője, Franciaországnak és az egész világnak egyik legnagyobb zsenije, e hó 7-én esteli hat órakeréte kilencvenedik évének hajnalán meghalt. Sikereiben és viszontagságokban egyaránt gazdag életet élt át, melyből megtanulhatja az utókor, hogy a világ-kultúra önfeláldozó bajnokait miképen kell tisztelni és még hibáiban is megbecsülni. — Született Lesseps 1805. nov. 19-én Versaillesben. Sok hányatás után Franciaország által támogatva, 1859. kezdte meg a Vörös és a Földközi tengert összekötő suezai csatorna építését, melynek megnyitása világra szóló pompával 1869-ben tartott meg. Majd e siker újabb tervekre sarkalta s 1881-ben megalakította a Panama-társaságot, mely az Atlanti és a Csendes ocean legrövidebb összeköttetését célozta. Azonban a vállalat megbukott. A nagyközönség jóhiszeműségét kizsákmányoló visszaélések és botrányok annyira felizgatták a különben is heves temperamentumu francia nemzetet, hogy sok másokkal együtt őt is család miatt öt évi fogságra és háromezer frank pénzbírságra ítélte. E könyörtelen ítélet megfosztotta Lessepsét mind becsületének érintetlenségétől, mind fizikai és szellemi erejétől, úgy, hogy a semmitőszéknek ez évi juniusi felfelmentő ítélete, továbbá az egész művelt világ legélénkebb részvéte megtört erejét, beborult szellemének tiszta világát nem adhatták vissza többé. Számára már csak egy menekvés volt: a halál, mely nem büntetés, hanem jótétemény volt neki. Minket, magyarokat, különösen kedvelt s mindenütt pártfogónknak bizonyult. Az 1885. évi országos kiállításunkat a francia irodalom és művészet legkiválóbb férfiával együtt meglátogatta s fővárosunkat kedvességgé és vendégszeretettel tekintetében fölibe helyezte Párisnak. Neve bizonyára örökre fennmarad, mert alkotása, a suezai csatorna is örök.

Gusztáv Adolf emlékezete. A nagy svéd király, a protestantizmus hőselkű meg-

mentője születésének 300-ados évfordulóján a halás utókor Európa szerte nagy emlékünnepeket rendez. A hazai protestantizmus, melynek létérti harca oly szorosban egybe van forrva a 30 éves háborúval, szintén sietett a kegyeletes hála adóját leróni az emlékezés oltárán. Az ország szerte rendezett emlékünnepek közül most csak kettőről teszünk említést. — A sárospataki ev. ref. theologia akadémia ifjúsága vasárnap, f. hó 9-én, lélekemelő szép ünnepélyt rendezett a Gusztáv Adolf svéd királynak, a nagy protestánsnak, születése 300 éves évfordulója alkalmából. Az ünnepély a főiskolai imateremben folyt le nagy közönség és a főiskolai ifjúság jelenlétében. A főiskolai énekhar elénekkelvén a Luther-éneket: Radácsi György, a theologia akadémia ez idei szakelnöke, mondott tartalmas megnyitó beszédet, amelynek elhangzása után Bertók Béla IV. éves theologus, a theol. segélyegylet elnöke, olvasta fel emlékbeszédét, amelyben egész életét feltárta Gusztáv Adolfnak. Rohoska József elszavalta pályanyertes ódáját és olvasott Szemelvényeket a hős király életéből, amelyek világot vetettek gyermek, ifjú életére, férfikora küzdelmeire; jellemezték, mint család-apat, mint katonát, mint uralkodót és főként mint igazi vallásos embert. (A kitűnő forrás után dolgozott tartalmas felolvasást lapunk első helyén közöljük. Szerk.) Tevékeny részt vett az ünnepélyben a főiskolai énekhar, mely szépen előadott énekszámáival csak növelte az ünnepély magasztosságát. Radácsi György rövid bezáró beszéde után bizonyára azzal a gondolattal oszlott szét a hallgatóság, hogy a sárospataki theol. akadémia ifjúsága szép dolgot művelt ezen a napon, midőn a hála oltárán áldozott annak a férfúnak emlékeire, akinek a nevére nevezett egylet nagy mértékben segíti, hazánk szegény protestans egyházait és lelkeszeit is. — Az eperjesi dg. ev. theol. ifjúság belmissziói egyesülete pedig szintén e hó 9-én tartotta meg emlék-ünnepélyét, melynek műsora következő volt: Gusztáv Adolf hatyú-éneke a lützeni csata előtt. Éneklé a theol. ifjúság énekkara, Simkó Endre tanár vezetése mellett. Elnöki megnyitó. Tartja Mayer Endre theol. dékán, az egyesület elnöke. Gusztáv Adolf. Csengey Gusztávól. Szavalja Algöver Andor II. é. theol. Emlékbeszéd. Tartja Frenyó Lajos IV. é. theol. Fohász. Berzsenyi Dánieltől. Szavalja Liptai Lajos IV. é. theol. Fohász. Rossini »Semiramis« című dalművéből. Éneklé hat szólamú vegyes nő- és férfi-kar, Simkó Endre tanár vezetése mellett.

Alapítvány szorgalmas templomlátogatóknak. Tordán, özvegy Borbély Nagy Györgyné az emberi életkor legvégső határáig élt s egész életében az unitárius egyház legszorgalmasabb templomlátogatója volt. Még beteg is elvitette magát a templomba naponként reggel és este. Vagyonát nagyrésztben azoknak hagyta, akik legszorgalmasabban látogatják a templomot. Végrendeletében — mint tudósítónk jelenti — gondoskodott az elhunyt egy ott felállítandó menedékház alapjáról is.

A század kinzója. A csabai 101-ik gyalogezred 15-ik századának valóságos kinzó hóhéra volt Vogel Miksa, kezelő altiszt. A legénységtől hónapok óta részben elvonta a »menászi«-t s a koplaló bakákat még a »lénung«-ban is megrövidítette. Kivált a póttartalékosok bőrére manipulált a jeles altiszt. Ma aztán az elkeseredett századnak 30 legénye feljelentette a zsarolót, akit a parancsnokság nyomban börtönre vetett.

Szell Farkas, debreceni kir. táblai tanácselnök, az ev. ref. egyház eme kiváló tagjának édes anyja, özv. Szell Sámuelné, szül. nagybessenyői Bessenyei Anna élete 78. évében dec. hó 1-én Erdő-Gyarakon elhunyt.

Elhunytak. Domokos Lajos, debreceni ev. ref. tanító 75 éves korában. Életének 53 évét szentelte a protest. tanügy buzgó szolgálatának. Kálmán Károly soponyai ev. ref. lelk. a mezőföldi egyházmegye tanácsbírája élte 77. évében.

A magyar irodalom hozzánk beküldött újabb jelenségeiről jövő számunkban számolunk be, A legutóbb beérkezett kéziratokról is jövő számunkban nyilatkozunk.

Egy szabad gondolkozásu tanár üldötése. Brentanó Ferenc, ki már 25 év óta a philosophia tanára a bécsi egyetemen s tudományos munkálkodásával jó hírnevet szerzett, egyik legközelebb tartott előadásán kijelentette, hogy lemond állásáról, elhagyja Ausztriát s oly országban folytatja tudományos

működését, hol a gondolkozás szabad. Erre az elhatározásra pedig az az üldözés kényszeríti, melynek már a Taaffe kormány alatt ki volt ugyan téve, de mely az új kormány alatt még inkább növekedett. Üldözik pedig azért, mert a csalhatatlansági dogma kimondása után elhagyta papi állását, később pedig kitért a róm. kath. vallásból és meg is nősült. Ez az eset is illusztrálja, hogy mily retrograd irány uralkodik oda át a szabad gondolkodás tekintetében s mennyire nem kívánatos, hogy ez az irány nálunk is meghonosodjék az ultramontanok esetleges felülkerekedésével.

A kanadai katolikusok közt nagy mozgalom van, minek következtében már számosan tértek át az ev. egyházba. A régi francia családból származó előkelő katolikusnak Papeaunak, áttérése és Chiniquinek — a munkáiról ismert volt katolikus papnak működése igen elősegítik az evangéliom terjedését. Chiniqui az egyes városokban felolvasást tart, s e felolvasásokra, dacára annak, hogy a katolikus lelkész a felolvasás hallgatóit a pokol minden kínjával fenyegeti, csak úgy tódulnak a katolikusok is. Egyik helyen — Springfieldben — 33 katolikus családát, Scoheganban pedig 41 jelentette ki a felolvasás után, hogy áttér az ev. egyházba. Hasonló tudósítások érkeznek Kanada egyéb városaiból is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Képviselőházi ülés. Dec. 5. Napirend: A földmívelésügyi tárcza költségvetésének folytatolagos tárgyalása. Szily Pongrácz kezdette meg a vitát, ki védelmére kelt a kormánynak. A mezőgazdasági válság megszüntető tényezői közül különösen azt hangsúlyozta, hogy a magyar gazdának nem magtermeléssel, hanem ipari célokra alkalmas növények tenyésztésével kellene foglalkoznia. Utána Papp Elek foglalkozott a mezőgazdaság több ágával s hosszas megokolás után két határozati javaslatot nyújt be, amelyek közül az egyikben a vizügyi törvény megalkotását kéri, a másikban pedig olcsóbb marhasó árusítását követeli, mire Miklós Ödön államtitkár kijelenti, hogy az új vizjogi törvény revíziója küszöbön van s rövid idő alatt a ház elé terjesztik; kéri tehát Papp Eleket, hogy ez irányban tett javaslatát vonja vissza. Papp Elek azonban fentartotta azt. Rosenberg Gyula azt fejtegette, hogy nálunk az agrár és más közzgazdasági érdekek szembeállításának nincs jogosultsága, így tehát az ipart és kereskedelmet semmiképp sem szabad érdekelletébe hozni a mezőgazdasággal. A határozati javaslatot az utóbbi mondatra, hogy a játék-dühöt korlátozni kell azzal, hogy a differenciális üzletekből eredő viszonyokra vonatkozó jogvédelmet szüntessék meg. A költségvetést elfogadja. Ivánka Oszkár sorban igyekszik cáfolni a kormánypárti szónokok nyilatkozatait és a minisztert, a kire azt jegyzi meg, hogy csak a jelszavakat dobta ki, de a program alkalmazásának módját még csak meg sem jelölte, majd felsorolja és bírálja azokat a momentumokat, amelyeket a miniszter kihagyott programjából, végül határozati javaslatot nyújt be a gabonabehozatal körül fennálló törvénytelenségek megszüntetése iránt. Az ülés végén Lukács Béla miniszter terjeszti be kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről szóló javaslatát.

Dec. 6. A vitát Wittmann János kezdette meg, ki főképen a kis gazdák nyomasztó helyzetéről beszélt. Majd a bajok orvoslására terve át különösen két precedenst hoz fel, amelyeknek alkalmazásával a földmívelő néposztályt az állam felkarolhatja s hasznos tényezőivé teheti. Ezeknek egyike az, hogy a kormány a fennálló törvényeket módosítsa vagy újakat alkosson, a másik az, hogy az állam a gazdasági egyleteket és hitelszövetkezeteket támogassa és segítse. A költségvetést nem fogadja el. Gróf Karolyi Sándor fejtegette ki azután az ő agrár politikai irányelveit szakszerű beszédében. Fejtegetései a miniszter exposéjából indultak ki. Kimutatta, hogy a műtrágyázás, a gazdasági gépek alkalmazása közzgazdasági bajaink orvosszeréül nem általánosítható. Figyelmezteti a minisztert, hogy a hitel- és az agrárbank felállításánál, szövetkezeti bankok alapításánál a határvonalat pontosan huzza meg, hangsúlyozza a szőlők újratelepítését, az elpusztult szőlők tulajdonosainak szőlőadó elengedését, a

gazdasági egyesületeknek közgazdasági társulatokká való átalakítását. Kifejtette ezután a közös vámterületre vonatkozó álláspontját, a melyet bizonyos méltányossági körülmények tekintetbe vétele mellett fenntartandónak óhajta. Tisza István beszédét az agrárbankkal kezdi, amely szerinte budapesti pénzintézetek bevonása és idegen tőke nélkül nem létesíthető, mert ezek mellőzésével az első évtizedekben nem lesz hitelképes. Károlyival szemben azt állítja, hogy a határidőzlet a gabona árat nem nyomja le, sőt a gazdának bizonyos mértékben hasznára van. Az őrleési engedélyt is jelen alakjában megengedettnek tartja, majd fejtegeti, hogy a föld értékének emelésére a kormány sokat tett az állattenyésztés fejlesztésével, a vasuti díjszabással a vám- és adó politikával. A közös vámterület kérdésére azt mondja, hogy az nem közjogi kérdés s agrárpolitikai szempontból fenntartandó. Megemlékezett még a donga- és juhkitelről, végül kárhóztatja a gazdaközönségnek politikai harcokba való bevetését. Az ülés végén még Károlyi Sándor reflektál Tisza Istvánnak félreértető szavainak helyreigazítása végett.

Dec. 7. A javaslatokhoz kizárólag az ellenzéki szónokok szólnak, akik közül azt egy sem fogadta el. Sággy Gyula a mezőgazdasági válság előidőzójének egyedül e kormányt tartja, amely nem képes most a bajokat orvosolni. Vársárhelyi László a gazdasági válság megoldása érdekében ajánlja a kormánynak: az intenzivitást, a talajjavítást, a munkásmozgalmak és a munkáskérdés kiegyenlítését, a mezőgazdasági szesziparnak támogatását, a kendertermelést és a szőlők regenerációját. Hortoványi József a fejlődő iparral szemben a magyar faj pusztulását konstatálja. Molnár Józsiás a közös vámterületet és az őrleési engedélyt rosszalja, br. Andreánszky Gábor pedig szembeállítja a kis birtokosokat és a börtönöket, a budapesti adómentes paloták tulajdonosait s azt mondja, hogy míg az előbbieket az adó alatt nyognak, addig az utóbbiak adót nem fizetnek és nagy vagyonra tesznek szert. Szalay Imre a mezőgazdaságot a tönk szélén látja s a budget ellen való küzdelmet úgy tekinti, mint a haldokló oroszán utolsó rugdalását. Utolsó szónok gróf Gyürky Ábrahám volt, aki szintén a kis birtokosok védelmére kelt s a malmoknak adott kedvezményt a mezőgazdaságra nézve károsnak tartja.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Mit jelent a Wekerle-kabinet bukása, ha az egyházpolit. reformokat is sikerül részben vagy egészben megbuktatni, arra adjon feleletet a magyar és osztrák dolgokról rendszerint jól értesült bécsi *Neue Freie Presse*, mely ezt írja: „Nem azon fordul meg már a dolog, mikor érkezik le a szentesítés. Előttünk az a sokkal fontosabb kérdés áll, vajjon bizonyos mellék- és aláirányok érvényre jutnak-e vagy sem. Befolyásos helyeken, a melyek nem itt keresendők, azon nézet uralkodik, hogy Magyarországon konzervatív irányban kell haladni és azal kapcsolatban nagyobb közlekedést kell keresni az osztrák örökös tartományokhoz, de nem az osztrák szabadelvű elemekhez, a melyeket a német liberális párt képvisel, hanem az osztrák konzervatívokhoz és a kik ezek környezetét képezik. Ehhez az örökös tartományokhoz való közeledés mellett a nemzetiségek és azok követelményeinek messzebb menő tekintetbe vételére is szükség van. Az egyházpolitikai javaslatok fellett Bécsben úgy argumentálnak, hogy azok szentesítése az összes antecedenenciák szerint megadatnak. A mi azonban azok végrehajtását illeti, arra a közigazgatási reformnak és egy erőlyes kormányzatnak kell az utat előkészíteni; a végrehajtás tehát el fog halasztatni és más szellemben fog megtörténni, mint a milyenben a törvények megalkottattak. Nem kell bizonyítani, hogy ezt a véleményt a magyar konzervatívok is osztják, de e szándékuk kivételét nálunk másképp képzelik. Nyílt titok, hogy egy előkelő egyházfejedelem sokat fáradozik az Apponyi-párttal való fúzió létrejövételén és még hozzátehetjük, hogy sokan a püspökök közül támogatják a fuzionálást, de azzal a hátsó gondolattal, hogy a fúzió egyuttal az egyházpoli-

tikai törvények revidálásával járjon. Hogy ezek az áramlatok még nem kerültek világosan felszínre, egyszerűen annak a körülménynek tudandó be, hogy eddig még nem találkozott alkalmas ember, a kinek bátorsága lett volna ezzel a programmal fellépni. Ebben a perspektívában nagyon is érthető az az aggodalom, a mely a szabadelvű párt köreit eltölti. Roppanat felelősség nehezül azok vállaira, kik kicsinyes pártpolitikai szempontból korlátozott felekezeti féltékenységből, ha csak időlegesen is, zátonyra juttatták a szabadelvűség ügyét Magyarországon s nehéz válságba sodorták a nemzetet. Legyen is övék a felelősség, a jelenkor és a jövő nemzedék előtt. Legyen övék a dicsőség, hogy segítettek utat törni az aulikus-konzervatív nemzetiségi iránynak!

Átmeneti miniszterium. A most napirenden levő sok kombinációk egyike a „N. Wiener Tagblatt”, melyszerint átmeneti miniszterium alakulna br. Bánffy Dezső elnöklété alatt; az állítólagos tagok közül még a következők ismeretesek: Pénzügyminiszter: Lukács Béla. Kereskedelmi miniszter: Láng Lajos. Belügyminiszter: Perczel Dezső.

A „független gazdák” elnevezése alatt foglalja össze a „Hazánk” az O. M. G. E. azon tagjait s azon földbirtokosokat, kik az egyesület kebelében határozott kormányellenes tendenciával működnek, elítélik a román és más keresk. szerződéseket, a malmoknak nyújtott őrleési kedvezményeket s vámhitelezéseket s az agrárius törekvések buzgó szószólói. Az ellenpárt reformpárt nevet vett föl. Tudvalevő, hogy a két párt közt élethalál küzdelem folyik most a nevezett egyesület kebelében. A reformpárt megbuktatta gr. Dessewffy Aurélt, de a többi állásokra nézve nem tudott végleges diadalt aratni. Az általa megválasztott elnök, Bethlen András gróf nem fogadta el a választást. Vasárnap mérték össze fegyvereiket, szombaton előértekezletet tartott mindkét párt s nagy banketteket. Az u. n. független gazdák, vagyis az agráriusok értekezlete a következő határozati javaslatot fogadta el:

I.

Hogy szükségét látja egy országos közgazdasági kongresszus összehívásának, melynek feladatát képezni:

1. A mezőgazdaság bajainak tüzetes megjelölése,
2. A bajok orvoslására vezető eszközök és teendők megállapítása.
3. Egy, az egész országra kiterjedő oly szervezet létesítése, mely a kongresszus határozatait érvényre emelni lesz hivatva.

II.

Hogy ezen kongresszus mánkálatainak az Országos magyar gazdasági egyesület és a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek segítségével kikérése és igénybevétele mellett leendő előkészítésére és a fentebbieknek megfelelő javaslat tételére egy 10 tagú bizottságot választ, melynek feladatát képezi az is, hogy a kongresszus határidejét és munkarendjét megállapítsa és magának a kongresszusnak összehívását eszközölje.

Gróf Károlyi Sándor.

Szalay Imre.

Gróf Majláth György.

Ivánka Oszkár.

Hajós József.

A választás eredményéről a „Legujabb” rovatban számolunk be. Az elfogulatlan szemlélő előtt ma már kétségtelen, hogy az O. M. G. E. kebelében éppoly pártpolitika uralkodik, mint a képviselőházban s a „független gazdák” a Károlyi grófok, Apponyi gr. és Zay gr. vezérlete alatt: nemzeti párti és pártonkívüli vagy ha jobban tetszik, kiléptek pártjabeli fuzionált politikuskok egyesülete. Pártlappá a „Hazánk” napilap lett, s ugyanezen elvek szolgálatában fog megjelenni a „Független Ujság” c. mezőgazdasági es polit. képes heti lap is, mely Baross Károly szerkesztése mellett arra lesz hivatva, hogy évi 2 frt előfiz. árért, az agrárius eszméket és nemzeti párti — pártonkívüli párti politikai törekvéseket a földművelő nép körébe bevigye.

Mihályi Viktor, az új balásfalvi gör. kath. érsek oly nyilatkozatot tett, mely előtt kalaplevéve hajlunk meg s ha működése folyamán igazán be is váltja, a nemzetiségi kérdésben egy szebb kor hajnalhasadását jelenti. A nála tisztelgők előtt kijelentette, hogy őt mindenek fölött egyháza s a magyar haza, magyar állam érdeke fogja vezetni. A nemzetiségi kér-

désben igen üdvös fordulatot jelentette különben annak a tervnek megvalósítása, melyről most irnak: hogy a szerb pátriárka székhelyét Karlócáról Budapestre tenné át. Allítólag ebbe már Brankovics pátriárka is beleegyezett volna.

Legujabb.

Az egyházpolitikai reformtörvények szentesítése. Hétfőn érkezett Budapestre az a szívet-lelket betöltő örömhír, hogy a király az egyházpolitikai reformtörvényeket szentesítő záradékával ellátta. Ez örvendetes eseményt Wekerle miniszterelnök tegnap déli tizenkét órakor jelentette be a képviselőházban, amit nemcsak a szabadelvű párt, hanem az ellenzék egy része is zajos éljenzéssel és tapsal fogadott. Ezzel kapcsolatban Wekerle visszatartotta azt a vádat, mintha Kálnoky gróf külügyminiszter beleavatkozott volna Magyarország belügyeibe. Új politikai irány inau gurálását illetőleg fel nem teheti, hogy komoly politikai faktor ilyen kísérleteket tegyen és a mai uralkodó liberális iránynyal ellenkezőt akarna létesíteni. Ennek garanciája nemcsak a házban, hanem a hamisítatlan közvéleményben is megtalálható. A mi a bizalmi kérdést illeti, hagyják ezt a kormányra, hogy ennek felvetésére helyes időpontot találjon. A többségnek bizalma van a kormány iránt, tehát a bizalmi kérdés felvetése ez idő szerint fölösleges. A válság remélhetőség ez eseménynyel megszűnt. — *Sátoralja-Ujhelyben* is nagy örömet okozott az egyházpolitikai javaslatok szentesítése, amely fölött való örömeinek az által adott tegnap este kifejezést a város lakossága, hogy ablakait fényesen kivilágította és zenés körmenetet rendezett a város főbb utcáin keresztül. A lakosság sokasága csak úgy hullámozott az utcákon, a királyt, Wekerle miniszterelnököt, minisztartársait és a szabadelvű pártot lelkesen éltette.

Az O. M. G. E. közgyűlése. Az országos magyar gazdasági egyesület tegnap, Szapáry Gyula gróf elnöklété alatt tartott közgyűlésén nagy többséggel Dessewffy Aurél gróftól választotta elnökévé, ki a legutóbbi rendes közgyűlésen kis többséggel kibukott ez állásából. Dessewffy Auréllal együtt természetesen az egész hivatalos névsor győzött, melyet a gazdasági egyesület mostani vezetősége állított össze, s a régi elnökség és igazgatóság ismét elfoglalja helyét a Köztelek és a vele kapcsolatos ügyek kormányzatában. Dessewffy 792 szavazatot közlül 590-et kapott, míg első alélnökké Andrassy Sándor gróftól választották meg 574 szavazattal. A választmány tagjai lettek: Bethlen András gróf, Eszterházy Mihály gróf, Lits Gyula, Mailáth József gróf, Melczér Gyula, Pallavicini Ede örgróf, Somssich Andor és Wittman János.

Külföld.

Szerbia. A Kel. Ért. jelenti Belgrádból, hogy Milan király megrongált egészségének helyreállítása végett utazik Párisba; makacs főfájásban és almatlanságban szenved és soha sem tud elaludni, míg nagyobb adag cognacot be nem vesz. E napokban Szerbia leghíresebb ideg orvosával, dr. Szubotics Voislav-val, a tébolyda igazgatójával tanácskozott állapota felől, aki kereken kijelentette a királynak, hogy huzamosabb ideig kerülnie kell minden izgalmat, hagyjon föl a mértéktelen cigarettázással, mondjon le a cognacivásról és hozzátette, hogy idegeire igen jó hatással lenne egy hosszabb utazás is, mely alatt pihenést és szórakozást is találna, egyben pedig feltűnés nélkül konzultálhatná az európai hírneves orvosokat betegsége felől, mely igen komoly jellegű. Milan királyra igen lesújtólag hatott Szubotics orvos jóindulatu tanácsa és hosszas vonakodás után rá is szánta magát az elutazásra. Mint udvari körökben beszélük, Milan királyt idegessége anynyira elragadta, hogy Nisben a környezett szemé láttára kezét emelt fiára, a mit annak idején eltitkolni igyekeztek, de amely jelenet mégis nyilvánosságra jutott. Sándor királynak Pétervárra történt elutazása utáni napon Milan király termébe hívta az egész szolgazemélyzetet és ennek legnagyobb almléködására kijelentette, hogy több radikális párti bérenc van köztük, akik élete ellen törnek; tényleg el is bocsátott közülök kettőt.